

PERIODE 1985-1993

Periode 1985-1993

Centraal in de exploitatie van het theater stond de Deelgemeente Centrum Noord. Er was een Centrale Beheerscommissie die met een budget van 3500 gulden per jaar activiteiten kon organiseren. Vanuit deze commissie werd een Theatercommissie samengesteld die het beleid rond het theater nader vorm zou geven. De projectcoördinator mevrouw Van Duuren werd belast met de dagelijkse gang van zaken. Er bleek echter geen budget voor een betaalde kracht, zodat de commissie op zoek moest naar vrijwilligers. Deze werden gevonden en zij vormden samen de Theaterwerkgroep (TWK) die de programmering en publiciteit op zich zou nemen.

In 1987 werd door de gemeente een dienstweigeraar in dienst genomen voor de techniek van het theater (Nico Vellinga). Daarnaast had het theater de mogelijkheid om via de gemeente voor 360 uur per jaar ambulante barmedewerkers in te zetten. Vanaf het begin maakten naast R'71 ook andere amateurtheatergroepen

gebruik van het theater om er hun voorstellingen te spelen en om er te repeteren. Daarnaast was de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) er te vinden met haar theatercursussen.

De Rotterdamse Kunststichting (RKS) had een Centraal Aanbod Regeling die wijkaccomodaties de mogelijkheid bood om podiumkunsten te programmeren waarbij 50% van de uitkoopsom werd vergoed. Hiermee konden twee kinder- en twee volwassenvoorstellingen geprogrammeerd worden gedurende acht maanden per jaar. Deze voorstellingen werden gekozen volgens de gemeentelijke eis: 'voor de wijk en voor elk wat wils'.

In 1990 moest de begeleidingscommissie constateren dat 't Kapelletje haar functie als theater niet voldoende had kunnen uitwerken en dat een koerswijziging gewenst was. Er waren teveel besloten voorstellingen en ook de functie als repetitieruimte trok een zware wissel op de personele bezetting. De discussie werd gevoerd hoe het theater een eigen gezicht kon krijgen. Men nam het initiatief om zich meer te richten op het zogenaamde

margetheater waarbij voor het eerst de wens werd uitgesproken om zich specifiek op het amateurtoneel te concentreren.

De Gemeente zat inmiddels een beetje in zijn maag met het theater. R'71 hield in 1991 op te bestaan door persoonlijke omstandigheden van enkele leden en door de onzekere tijden en de veranderende sfeer. Boskamp stond voor de keus om het theater zelf te exploiteren maar kon ook deze verantwoording en last uiteindelijk niet op zich nemen.

In 1991 viel de werkgroep uiteen die tot dan de programmering voor het theater had verzorgd. Door het ontstane beleidsvacuüm zette de RKS de subsidie van 20.000 gulden stop. Als gevolg daarvan ging de DRR 't Kapelletje verhuren met de SKVR als belangrijkste huurder. Toen in 1993 de deelgemeente, na een mislukte poging om 't Kapelletje bestaansrecht te geven, de SKVR liet weten dat men van zins was het theater definitief te sluiten, klopte de SKVR weer bij RKS aan. Als er geen goed plan op tafel zou komen zou het amateurtoneel ook dit podium kwijtraken.

Het was niet gelukt om 't Kapelletje als zelfstandig theater van de grond te krijgen. Er was te weinig tijd, de wijkfunctie die de deelgemeente voor ogen had, kwam niet van de grond en het theater lag niet in de loop door een obscure ingang in een steeg. De belangrijkste vraag was: hoe geef je het theater een bestaansrecht? Een goede achterban die de weg naar het theater kon vinden werd hierin als belangrijkste pijler gezien.

Cees Bavius redt 't Kapelletje Als dit wegvalt hebben we een probleem

In november 1993 leek het einde van 't Kapelletje nabij. Het theater werd in die tijd gesubsidieerd door de Rotterdamse Kunststichting en deelgemeente Noord, maar de deelgemeente wilde er geen geld meer insteken. Men geloofde er niet meer in, in een theatertje dat werd gerund door vrijwilligers. En men vond dat er te weinig gebruik van werd gemaakt.

Cees Bavius, theatermaker en tussen 1990 en 1994 stafmedewerker toneel bij de Rotterdamse Kunststichting, wilde 't Kapelletje per se behouden voor het amateurtheater. "Eenakterfestivals werden toen in het Bibliotheektheater gehouden, maar dat ging zich steeds meer op literatuur richten. Het was de bedoeling dat het Zuidpleintheater een podium voor amateurtheater zou worden, maar hun huur was te hoog voor de groepen. Dat betekende dat we in Rotterdam niet veel plekken hadden voor amateurtheater. En 't Kapelletje was zo'n mooi en uniek vestzak-/zoldertheatertje. Ik geloofde erg in de kleinschaligheid ervan. De tijd van grote amateurverenigingen was voorbij, er werden steeds vaker stichtingen opgericht die kleine producties maakten die perfect pasten in 't Kapelletje. Ik dacht: als dit wegvalt hebben we een probleem."

Allereerst ging Bavius in gesprek met Harm van den Born en Edith Nijhoff van deelgemeente Noord. "Ik heb hen gezegd dat ik er zwaar op tegen was dat dit theatertje werd gesloten, en ze waren bereid in gesprek te gaan over het behoud van 't Kapelletje. Tegelijkertijd was duidelijk dat er geld bij moest en dat er ook iets moest gebeuren om de positie van het theater te versterken. Toen kwam ik op het lumineuze idee om het theater aan het Rotterdams Centrum voor Amateurtheater (RCA) te geven. De toneelverenigingen waren lid van het RCA en zo zou het theater in handen van het amateurtheater komen en waren we ervan verzekerd dat de groepen in het theater zouden spelen. Verder wilde ik, om de continuïteit te waarborgen, een coördinator aanstellen en wilde de deelgemeente dat 't Kapelletje een wijkfunctie zou krijgen. Dit plan heb ik voorgelegd aan het bestuur van het RCA, die er graag in meeging. Vervolgens heb ik erover gesproken met het RCTh en de SKVR. Ook die vonden het een goed plan. Er was even sprake van dat de SKVR financieel zou bijdragen, maar die trok zich uiteindelijk terug."

Om de financiën rond te krijgen, schoof Cees Bavius met het amateurtheaterbudget dat hij tot zijn beschikking had en hij kreeg de Rotterdamse Kunststichting zover dat ze een coördinator voor 't Kapelletje in dienst namen. Dit werd Elzo Niemeijer, regisseur en een van de bestuursleden van het RCA. In deze constructie bleef deelgemeente Noord financieel verantwoordelijk voor het gebouw.

Bavius: "Het was echt een gevecht om het theatertje te behouden en ik ben blij dat het me is gelukt."

Periode rond 1993

De adviescommissie amateurtheater van de RKS (Renée de Haan, Jan Kooijman, Rob Dekenkamp, Kees Wijting) scheef in februari 1993 in een brief:

“ (...) dat het amateurtheater in Rotterdam een gebouw nodig heeft dat al enigszins is ingeleefd, een pand waar je je gang kan gaan (...) Een doorleefd gebouw zien we voor ons, met een forse theaterzaal, waar alles gespeeld kan worden, van opette tot en met cabaret, van vertiertoneel tot serieuze experimenten. Juist het bij elkaar binnenlopen of een uitwisseling aan de bar kan de hokjesgeest die algemeen in het theater is ontstaan doen afnemen en een nieuwe levendigheid creëren.”

Tijdens een discussiebijeenkomst met vertegenwoordigers van het amateurtheater op 13 mei 1993 werd gesteld, dat waar vroeger het amateurtheater een initiërende rol had en durfde te experimenteren, er nu “... een geur van belegenheid omheen hangt. Het amateurtheater zal zich moeten uitspreken en een van zijn belangrijkste middelen in moeten zetten: enthousiasme en inzet.”

De toekomst van verschillende podia was onzeker. In Rotterdam was een discussie gaande over de plaats die de verschillende podia in de stad moesten hebben. De gezamenlijke directeurs van Luxor, de Rotterdamse Schouwburg en Theater Zuidplein hadden een nota gepresenteerd waarin ook overwegingen over het amateurtheater waren opgenomen zonder dat echt duidelijk was wat de behoeften bij deze groep was. Het Zuidpleintheater zou zich meer op het amateurtheater moeten richten maar zou later bij monde van zijn directeur stellen dat het zichzelf niet de uitgelezen plek vond voor het amateurtheater.

De toekomst van 't Kapelletje, het Bibliotheektheater en Hal4 was onzeker waardoor de spoeling dun werd voor amateurs om hun voorstellingen te spelen. Daarnaast was er groot gebrek aan goede repetitieruimtes. Renée de Haan stelde: “Je vertrekpunt moet helder zijn. Je kunt het best vanuit een theater vertrekken en daar dan de eisen bij zetten. Zo'n theater is immers een gezicht, daar treedt je mee naar buiten.” Het Rotterdams Centrum voor Amateur-

toneel (RCA) werd, als representant van het amateurtoneel en met een grote achterban, gepolst om 't Kapelletje te gaan beheren. Hierdoor was ook de RKS weer geïnteresseerd in het theater omdat zij kleinschalige projecten wilde stimuleren. In die periode werken RCA en het Rotterdams Centrum voor Theater (RCTh) samen binnen het veld van het amateurtheater. Het RCTh richt zich vooral op scholing van de amateurtoneelspelers, het RCA werkt vooral aan belangenbehartiging en programmering.

Eind 1993 nam Cees Bavius, als Beleidsadviseur Toneel van de RKS, het voortouw om een reddingsplan te maken voor 't Kapelletje. Op 21-12-1993 werd dit plan gepresenteerd. Hierin werd onder meer gesteld:

“ ... de amateurgroepen krijgen via de RCA een actieve stem in de programmering van 't Kapelletje. Waardoor men dit theater hopelijk als een 'eigen huis' gaat beschouwen, eveneens een belangrijke voorwaarde voor een amateurpodium.”

In een vergadering van 4 maart 1994 maakte Bavius zich hard voor 't Kapel-

letje. De RCA zou de kar gaan trekken en er zou een coördinator aangesteld moeten worden om de programmering ter hand te nemen. Deze coördinator zou een bestuurslid van de RCA moeten zijn. RCA bestuurslid Elzo Niemeijer werd aangesteld als coördinator. Hij kwam in dienst van RKS en werd gedetacheerd bij het RCA.

De ruimte onder het theater, waar voorheen het kinderdagverblijf 'Olifant' was gehuisvest, werd in het nieuwe plan meegenomen als kantoorruimte voor het RCA, de coördinator en een medewerker van de DRR. Het pand werd beheerd door de DRR, die ook zelfstandig activiteiten kon boeken in het theater.

De coördinator werd omschreven als een contactpersoon tussen DRR en het RCA. Hij zou een brede taak en verantwoordelijkheid krijgen in programmering, publiciteit en financieel beheer. Als contactpersoon voor het amateurtoneel zou hij zorgen voor een evenwichtige bespeling van het theater en daarnaast een grondige documentatie bijhouden van de gespeelde producties. In het plan werd

voor het eerst beschreven welke richtlijnen ten aanzien van het bespelen van het theater gingen gelden.

De totale recette ging naar de groepen waarbij een entreprijs werd gehanteerd van tien gulden. In deze nieuwe opzet kreeg het RCA tweeëndertig weekenden en de SKVR acht weekenden om het theater te bespelen.

In september 1994 besloot de Deelgemeente Noord maar voor één, in plaats van drie, jaar geld vrij te maken om het project Kapelletje een kans te geven. Dit was reden voor de SKVR om zich terug te trekken uit het project. Daarmee stopte de inhoudelijke, maar ook de financiële steun van de SKVR. De acht weekenden van de SKVR kwamen te vervallen en konden worden geprogrammeerd door coördinator Niemeijer. De RCA verhuisde naar 't Kapelletje waarmee ook de samenwerking met het RCTh minder werd, niet in de laatste plaats door een aantal verschillen van inzicht in taakstelling en verantwoordelijkheid.

Elzo Niemeijer

We hebben dwazen nodig

“In 1993 ben ik begonnen, zonder noemenswaardige ervaring of opleiding. Ik was productie leider bij De Kist en zat in het bestuur van het RCA, met Kees Wijting, Willy Hilverda, Paul Emonts en Cees Bavius. Er waren nog twee andere kandidaten, maar Cees wilde mij graag als coördinator in 't Kapelletje. 24 uur per week, doelstelling: met het RCA het amateurtheater coördineren, zorgen voor publiciteit en een wijkprogrammering opzetten.

Voor de wijk hebben we op woensdagmiddag om en om Tussen de Boxen (muziek met achtergrondinformatie voor ouderen) en Tussen de Muzen (jeugdtheater) geprogrammeerd. De muziekmiddagen voor ouderen vond ik geweldig; hoe ze boven kwamen, was al een prestatie op zich en vervolgens in het theater naar muziek luisteren. Heel eenvoudig, maar het werkte goed. 't Kapelletje moest het middelpunt van het RCA worden. Meer uitwisseling, een beetje reuring in de tent en nieuwe initiatieven. Daarin paste ook de allereerste Kerstproductie: Prettige Feestdagen, met spelers van verschillende Rotterdamse groepen. Een hecht Rotterdams amateurveld was er eigenlijk niet, als je het bijvoorbeeld vergelijkt met Den Haag. Daar moest iets aan gebeuren.

Naast beheerster Diny Meijsen van Dienst Sport en Recreatie waren er nog twee technici, onder wie Nico Vellinga, en dat was het. We maakten zelf de wc's schoon en vonden dat doodnormaal. Na een jaar kwam Debby Slijngard als administratieve ondersteuning.

De eerste jaren was er een opgaande lijn: groepen groeiden, de festivals liepen goed, er waren voorstellingen van jonge makers. Hartstikke leuk. Daarna zakte het enthousiasme. Steeds meer dingen werden geformaliseerd en dat werkt niet. Ik ergerde me aan de 'stofjassen van Sport en Recreatie', locatiemanagers die hun kantoor niet uitkwamen en niets met amateurtheater hadden. In 1999 ben ik gestopt. Als je energie gaat zitten in het afbakenen en opeisen van rechten, gaat dat ten koste van het enthousiasme dat nodig is voor zo'n theater. Regels bepalen de sfeer: hoe meer regels, hoe minder sfeer. Liesbeth Petrus graaide in een opstandige bui de trofee voor het tweede Monologenfestival mee, later was zo iets ondenkbaar.

Verschillende theatergroepen kregen onderling onenigheid. Een vereniging als Mutua Amicitia was twintig jaar geleden een grote actieve groep. Daar is de klad in gekomen en vergelijkbare groepen zijn er eigenlijk niet voor in de plaats gekomen. Ambities waren ook groter: 't Kapelletje was te klein, liever naar Zuidplein of Lantaren/Venster. Het ging natuurlijk allemaal geleidelijk, maar het elan waarmee we begonnen werd minder. En dat is toch het belangrijkste: zoeken naar passie en enthousiasme. Dwazen heb je nodig, die actief publiek werven, zoals ook groepen achter publiek moeten aanzitten. Kijk naar De Appel in

Den Haag: alles in eigen hand en dingen dóén in plaats van een soort verzamelplaats voor kantoorfuncties.

't Kapelletje was een voorbeeld voor andere LCC's, maar het is ondoenlijk voor een gemeente om daar beleid op te maken; je bent veel te afhankelijk van de mensen die zo'n plek leven inblazen. Dwazen heb je nodig. En het is zo'n leuk theater. Het moet een community zijn, met bezoekers en verloop. Een soort facebook.”

Nico Vellinga Amateurtoneel verdient ook fatsoenlijke techniek

Nico Vellinga (50) zit in januari 1986 als technicus zijn vervangende dienstplicht uit bij Theater 't Kapelletje. Een straf is het niet. Hij ontdekt zijn liefde voor (amateur)theater en legt de basis voor zijn succesvolle bedrijf in theatertechniek. Tot op heden is hij als technisch adviseur verbonden aan 't Kapelletje en doen ook amateurgezelschappen graag een beroep op hem.

“Tijdens mijn studie elektronica aan de hts in Leeuwarden wist ik al dat ik niet in dienst zou gaan. We zaten midden in de Koude Oorlog, maar ik had Moskou al twee keer bezocht en zag de Russen niet als mijn vijanden. Dus die 18 maanden vervangende dienstplicht nam ik voor lief. Door bureaucratisch gedoe duurde het twee jaar voordat ik daarmee kon beginnen. Om in de tussentijd werkervaring op te doen, stapte ik elke drie maanden over naar een ander bedrijf.

Aan het eind van die periode attendeerde mijn moeder mij op een vacature in de Volkskrant. De afdeling Sport & Recreatie van de gemeente Rotterdam zocht een theatertechnicus voor 't Kapelletje. Dat trok me wel. Ik heb gesolliciteerd en ben gewoon begonnen. Daarmee kreeg het theater de eerste dienstweigeraar

over de vloer. Later volgden meer weigeraars die we opleidden. Toen ik solliciteerde, wist ik niks van theater en had ik alleen wat ervaring als geluidstechnicus bij de band van mijn broer. Maar ik ben een doener en beleef graag nieuwe avonturen. Verder laat ik me niet gek maken. Ik bedoel, toen ik in 1986 bij 't Kapelletje kwam, was het theater net door R71 (antikraak) overgedragen aan Sport & Recreatie. Het kostte de nieuwe organisatie veel inspanningen om de ruimte zoveel mogelijk te verhuren.

Zelf werd ik als beginnend technicus in het diepe gegooid en leerde ik gaandeweg het vak. Tijdens mijn verplichte dienstmaanden kreeg ik een baan aangeboden. Omdat ik mijn werk bij 't Kapelletje zo leuk vond, heb ik bij mijn werkgever bedongen dat ik 18 uur bij het theater kon blijven werken. Vervolgens draaide ik werkweken van 70 uur. Ook bij een nieuwe werkgever, voor wie ik wereldwijd opereerde, lukte het om als technicus verbonden te blijven aan 't Kapelletje. Amateurtheater verdient ook fatsoenlijke techniek vind ik.

Tussen 1988 en 1995 ging veel subsidiegeld naar kunstprojecten en bloeide het culturele leven in de stad op. Een vrijwilligerscommissie programmeerde in 't Kapelletje kleine professionele voorstellingen en een enkele keer huurde een amateurgroep het theater. Het was hier een vrijgevochten boel! Overal werd gespeeld, zelfs op het dak en in de tuin. Een hele leuke tijd. Ook van de periode met de RVA heb ik genoten. We stampten het Eenakterfestival en het Monologenfestival uit de grond. En grote inspirator Elzo Niemeijer bedacht de succesvolle constructie dat

amateurgezelschappen, die lid werden van de RVA, een gratis spelweekend kregen. Nou, daar waren wachtlijsten voor! Op een gegeven moment kwam het voortbestaan van het theater in gevaar toen de deelgemeente Noord er geen geld meer in wilde steken. Het RVA-bestuur raakte in een crisis, maar gelukkig werd uiteindelijk een oplossing gevonden. 't Kapelletje ging vijf jaar geleden verder als zelfstandige stichting en dat pakte goed uit. Heel leuk om als technisch adviseur/coördinator mee te denken. Als een goed idee opkomt, zoals de Eendagsvlieg, vraag ik hoe we het gaan faciliteren. Niks geen gemaar, gewoon doen. Dat is mijn motto!”

